מתמטיקה בדידה – תרגיל 9 - פתרונות

1.

א. תהיו הקבוצה $B_k=\{n^k \mid n\in\mathbb{N}\}$, כאשר $k\in\mathbb{N}$. הוכח ש- $|B_k|=|\mathbb{N}|$, $\forall k\in\mathbb{N}$ (בשאלה זו קבוצה $\mathbb{N}$ אינה מכילה את 0).

ב. הוכח שאם $|A\setminus B|=|B\setminus A|$ אז $|A|=|B|$.

פתרון:

א. צריך להוכיח שקיימת פונקציה $f:\mathbb{N}\to B_k$ חח"ע ועל. נגדיר את הפונקציה להיות $f(n)=n^k$.

חח"ע: חהיו $n_1,n_2\in\mathbb{N}$ כך ש- $f(n_1)=f(n_2)$, זאת אומרת $n_1^k=n_2^k$.

$$n_1^k=n_2^k \Leftrightarrow n_1^k-n_2^k=0 \Leftrightarrow (n_1-n_2)\left(n_1^{k-1}+n_1^{k-2}n_2+n_1^{k-3}n_2^2+...+n_1n_2^{k-2}+n_2^{k-1}\right)=0 \Leftrightarrow$$

$$\Leftrightarrow (n_1-n_2)\cdot\sum_{i=0}^{k-1}\left(n_1^{k-1-i}\cdot n_2^i\right)=0 \Leftrightarrow n_1=n_2$$

(כיוון שהסכום תמיד חיובי, ו- $n_1,n_2\in\mathbb{N}$ לא ייתכן פתרון אחר).

על: יהי $b\in B_k$, זאת אומרת קיים $n\in\mathbb{N}$ כך ש- $b=n^k$ ולכן עבור $n\in\mathbb{N}$ זה מתקיים: $f(n)=b$.

ב. נתון ש- $|A\setminus B|=|B\setminus A|$, זאת אומרת קיימת פונקציה חח"ע ועל $f:A\setminus B\to B\setminus A$. נגדיר פונקציה $g:A\to B$ ע"י $g(a)=\begin{cases} f(a) & a\notin B \\ a & a\in B\end{cases}$. נוכיח ש- g חח"ע ועל.

חח"ע – יהיו $a_1,a_2\in A$ כך ש- $g(a_1)=g(a_2)$, מכיוון שלכל $a\in A$ $f(a)\notin A$ אז או ש- $a_1,a_2\in B$ או ש- $a_1,a_2\notin B$ (כי אם $a_1\in B\wedge a_2\notin B$ נקבל $f(a_2)=a_1$ וזה לא ייתכן).

אם $a_1,a_2\in B$ אז $a_1=a_2$ ואם $a_1,a_2\notin B$ אז $f(a_1)=f(a_2)$ ומכיוון ש- f חח"ע נקבל $a_1=a_2$.

על – יהי $b\in B$. אם $b\in A$ אז $f(b)=b$, אם $b\notin A$ אז $b\in B\setminus A$ ומכיוון ש- f על קיים $a\in A\setminus B$ כך ש- $f(a)=b$. מכיוון ש- $a\notin B$ נקבל $g(a)=f(a)=b$.

2.

א. הוכח או הפרך: אם $|A|=|B|$ אז קיימת פונקציה f חח"ע מ- A ל- B שהיא לא על

ב. תהי K קבוצת המספרים הממשיים שאינם רציונאליים. הוכח ש- K אינה בת מניה.

ג. מצא מהי עוצמת הקבוצה: $A=\left\{x\in\mathbb{R} \mid (x-\pi)\in\mathbb{Q}\right\}$ (למשל, $\pi,\pi+0.189\in A$).

פתרון:

א. לא נכון. דוגמא נגדית: נניח $A=B=\{1\}$. נקבל ש- $|A|=|B|$ אבל לא קיימת פונקציה f מ- A ל- B שהיא לא על.

ב. ידוע כי $\mathbb{Q}$ היא בת מניה. נניח בשלילה כי $K=\mathbb{R}\setminus\mathbb{Q}$ בת מניה. לכן, $K\cup\mathbb{Q}$ היא בת מניה, אבל $K\cup\mathbb{Q}=\mathbb{R}$ ו- $\mathbb{R}$ אינה בת-מניה. לכן קיבלנו סתירה. K אינה בת מניה.

ג. נגדיר פונקציה $f:A\to\mathbb{Q}$, כך ש- $f(x)=x-\pi$. מהגדרת A זאת אכן פונקציה מ- A ל- $\mathbb{Q}$. נוכיח ש- f חח"ע ועל $\mathbb{Q}$.

חח"ע: יהיו $x_1,x_2\in A$ ונניח $f(x_1)=f(x_2)$. לכן $x_1-\pi=x_2-\pi$. נוסיף π בשני האגפים ונקבל $x_1=x_2$. מש"ל.

על: יהי $q\in\mathbb{Q}$. יהי $x=q+\pi$. אז $x\in A$ כי $x-\pi=q$, כלומר $f(x)=q$. מתאנו מקור ל- q, שהוא איבר כלשהו ב- $\mathbb{Q}$, לכן f היא על $\mathbb{Q}$. מש"ל.

לכן, מהגדרת שוויון עוצמות, $|A|=|\mathbb{Q}|=\aleph_0$.

3.

א. תהי A קבוצת עיגולים זרים במישור. הוכח כי $|A|\le\aleph_0$ (עיגול במישור מוגדר באופן הבא:

$\left\{(x,y)\in\mathbb{R}\times\mathbb{R} \;\middle|\; (x-a)^2+(y-b)^2<r^2\right\}$, כאשר $a,b,r\in\mathbb{R}$ ו- $r>0$).

ב. תהי B קבוצת כל המעגלים זרים במישור. האם בהכרח $|B|\le\aleph_0$?

<u>**פתרון**</u>:

א. כיון שהעיגולים זרים, פונקציה המתאימה לכל עיגול ב– A נקודה ב- $\mathbb{Q}\times\mathbb{Q}$ הנמצאת בתוכו היא חח"ע (כי בין כל שני מספרים ממשיים יש לפחות מספר רציונאלי אחד). מכאן $|A|\le|Q\times Q|=\aleph_0$.

ב. לא. תהי B הקבוצה $\left\{\left\{(x,y)\in\mathbb{R}\times\mathbb{R} \;\middle|\; x^2+y^2=r^2\right\} \;\middle|\; r\in\mathbb{R}^+\right\}$. כל המעגלים ב- B זרים. הפונקציה $f:\mathbb{R}^+\to\left\{(x,y)\in\mathbb{R}\times\mathbb{R} \;\middle|\; x^2+y^2=r^2\right\}$ שמעבירה את $r\in\mathbb{R}$ לעיגול ברדיוס r היא פונקצית חח"ע ועל מ- $\mathbb{R}^+$ ל- B. לכן $|B|=\aleph$.

4. הוכיחו ש- אם $\mathbb{N}\sim\mathbb{N}\times\{0,1\}$.

<u>**פתרון**</u>:

נגדיר $f:\mathbb{N}\to\mathbb{N}\times\{0,1\}$. נגדיר פונקציה שלמעשה שומרת לכל מספר את תוצאת חלוקתו ב- 2 והשארית. לדוגמא: $f(7)=(3,0)$ וכו'.

$$f(k)=\begin{cases}(k,0) & x=2k\\(k+1,1) & x=2k+1\end{cases}$$

נגדיר $g:\mathbb{N}\times\{0,1\}\to\mathbb{N}$ ע"י $g(x,y)=2k-y$.

נבצע הרכבה:

$$g\circ f(x)=\begin{cases}g(k,0) & x=2k\\g(k+1,1) & x=2k+1\end{cases}=\begin{cases}2k-0 & x=2k\\2k+2-1 & x=2k+1\end{cases}=x \;\Rightarrow\; g\circ f=I_{\mathbb{N}}$$

$$f\circ g(x)=f(2x-y)=\begin{cases}\left(\dfrac{2x-y}{2},0\right) & 2x-y\equiv 0(\text{mod }2)\\\left(\dfrac{2x-y-1}{2},1\right) & 2x-y\equiv 1(\text{mod }2)\end{cases}=\begin{cases}(x,0) & y=0\\(x,1) & y=1\end{cases}=(x,y)$$

$$\Rightarrow\; f\circ g=I_{\mathbb{N}\times\{0,1\}}$$

לכן f חח"ע ועל. <u>מש"ל</u>

5. הוכיחו ש- $\{0,1,2,3\}^{\mathbb{N}} \sim \{0,1\}^{\mathbb{N}} \times \{0,1\}^{\mathbb{N}}$.

<u>**פתרון**</u>:

נגדיר $\Psi : \{0,1\}^{\mathbb{N}} \times \{0,1\}^{\mathbb{N}} \to \{0,1,2,3\}^{\mathbb{N}}$, $\Psi(f,g)(n) = 2f(n) + g(n)$.

בכיוון שני נגדיר: $\Phi : \{0,1,2,3\}^{\mathbb{N}} \to \{0,1\}^{\mathbb{N}} \times \{0,1\}^{\mathbb{N}}$, $\Phi(f) = (g,h)$ כאשר:

$$h(n) = f(n)\ (mod\ 2) = \begin{cases} 0 & f(n) = 0, 2 \\ 1 & f(n) = 1, 3 \end{cases}$$

$$g(n) = \left[f(n)/2\right] = \begin{cases} 0 & f(n) = 0, 1 \\ 1 & f(n) = 2, 3 \end{cases}$$

(כאשר $\left[f(n)/2\right]$ הוא חלק שלם של $f(n)/2$).

כעת:

$$(\Psi \circ \Phi(f))(n) = (\Psi(g,h))(n) = 2g(n) + h(n) = f(n) \;\Rightarrow\; \Psi \circ \Phi(f) = f \;\Rightarrow\; \Psi \circ \Phi = I_{\{0,1,2,3\}^{\mathbb{N}}}.$$

בכיוון שני:

$$\Phi \circ \Psi(f,g) = \Phi(2f+g) = ([f + g/2], (2f+g)(\text{mod } 2)) = (f,g).$$

<u>**בהצלחה!**</u>